

Strategiian toimenpiteet

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

- 1 Hyvä ympäristö ja monimuotoinen luonto
- 2 Hiilineutraali kiertotalousyhteiskunta
- 3 Kestävä kaupunkikehitys

1 Hyvä ympäristö ja monimuotoinen luonto

2019

- Suojelualueverkosto saatetaan valmiiksi kansallisten suojeluohjelmien ja Natura 2000 -verkoston osalta perustamalla luonnonsuojelualueita. Luodaan suojelualueiden hoidon ja käytön suunnittelujärjestelmät ja käynnistetään tarpeelliset hoitotoimenpiteet.
- Selvitetään uusien suojelukeinojen, kuten metsien vuokraamisen ja ns. vihreiden lainojen soveltuvuutta Suomeen METSO-ohjelman rinnalla käytettäväksi. Lisätään vapaaehtoisen suojelun rahoitusta. (Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelma).
- Käynnistetään luonnonsuojelulain uudistaminen vaikuttavuuden parantamiseksi.
- Valmistellaan Suomen linjaukset kansainvälisiin biodiversiteettiä koskeviin sitoumuksiin vuoteen 2030 saakka, tavoitteena oikeudellisesti sitovampi strateginen ohjelma.

- Käynnistetään vesilain uudistus sekä vesien- ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain muutos. Vaikutetaan vesialan EU-direktiivien uudistuksen sisältöihin.
- Uudistetaan vesien- ja merenhoidon toimeenpanon kansallinen rahoitusmalli laajentamalla yhteistyötä yksityisen sektorin osallistumisella.
- Vesien- ja merenhoidon toimeenpanossa lisätään luontopohjaisia ravinteita kierrättäviä ratkaisuja.
- Sisällytetään hyvään tilaan johtavat ja kestävä kehityksen tavoitteiden mukaiset toimet vesien- ja merenhoitoon, rajavesiyhteistyöhön ja HELCOMin Itämeren suojelun toimenpideohjelmaan.

2022

- Luonnon monimuotoisuuden kestävä käyttöä ja hoitoa tehostetaan talouskäytössä olevien peltojen ja metsien osalta yhteistyössä muiden sektoreiden kanssa.
- Valmistellaan tarvittavat päätökset METSO-ohjelman rahoituksen laajentamisesta etenkin soihin ja kosteikoihin uudelle rahoituskaudelle, joka alkaa v. 2025.
- Luonnon monimuotoisuuden suojelun vaikuttavuutta ja hyväksyttävyyttä lisäävä lainsäädäntö voimassa ja uudet keinovalikoimat käytössä.
- Vaikutetaan kansainvälisten biodiversiteettitavoitteiden väliarviointiin ja tulosten pohjalta tehtävään sitovien velvoitteiden ja mekanismien tarkistukseen.

- Vesilainsäädännön uudistuksen myötä vesien tila paranee ja mm. vaelluskalojen kulku helpottuu. Lisäksi selkeytetään ympäristötavoitteiden vaikuttavuutta ja tehostetaan vesien ja merenhoidon toimeenpanoa.
- Tuetaan kuntien ja yritysten kokeiluja ja edelläkävijäverkostoja vesien ja merenhoidon toimenpiteiden valtavirtaistamiseksi.
- Luontopohjaiset ratkaisut täydentävät kustannustehokkaasti perinteisiä, teknisiä ratkaisuja ja monipuolistavat ratkaisuvaihtoehtojen valikoimaa.
- Päivitettyä HELCOM:n Itämeren suojelun toimenpideohjelmaa toteutetaan synergisesti vesien- ja merenhoidon hyvään tilaan johtavien ja kestävä kehityksen tavoitteiden mukaisten toimien kanssa.

2025

Luonnon monimuotoisuuden kato on pysäytetty ja suotuisa tila on turvattu

Itämeren ja vesien hyvä tila on saavutettu

2030

1 Hyvä ympäristö ja monimuotoinen luonto

2019

- Ympäristöllisten lupien yhteensovittamista jatketaan ja eri sektoreiden lainsäädännön ympäristömenettelyjä yhdennetään. Lupa- ja valvontamenettelyjä automatisoidaan.
- Valmistellaan HE viranomaisten toimivaltuuksien tehostamisesta toissijaisen ympäristövastuujärjestelmien kehittämiseksi (TOVA I). Ympäristövastuiden asemaa konkurssitilanteissa selkeytetään.
- Suomi edistää toimia kaukokulkeutuvien haitallisten aineiden ja mustan hiilen vähentämiseksi sekä globaalin meriensuojelutavoitteen saavuttamiseksi arktisilla alueilla.
- Kohdistetaan riskienhallintatoimia nouseviin kemikaalikysymyksiin (mikromuovit, nanomateriaalit, hormonitoimintaa häiritsevät aineet). Vaikutetaan YK:ssa kemikaalien ja jätteiden hallinnan kehittämiseksi. Lisätään pilaantuneiden maiden riskikohteiden kunnostusosaamista ja viedään sitä maailmalle.

2022

- Hyväksymismenettelyt kohdennetaan pilaantumisen kannalta olennaisiin toimijoihin ja muille kehitetään vaihtoehtoisia sujuvia menettelyjä. Ympäristötieto on yhdistetty paikkatietoperustaisesti sähköisiin ympäristömenettelyihin. Eri ympäristöllisiä menettelyjä koskevat tietojärjestelmät valtiolla yhdistetään.
- Uudistettu ympäristövastuiden rahoitusjärjestelmä (TOVA II) otetaan käyttöön, jotta yritysten ympäristöveloitteet tulevat hoidetuiksi ilman valtion taloudellista väliintuloa.
- Suomi tekee aktiivisesti kansainvälistä yhteistyötä ja toteuttaa toimenpiteitä Arktisen ympäristön tilan parantamiseksi.
- Kehitetään uusia kemikaaliriskien hallintamenettelyjä ja kemikaalien kestäväää käyttöä. Haitallisia aineita korvataan haitattomilla.

2025

2030

Ympäristöriskit on tunnistettu ja ne hallitaan

- Tunnistetaan elinympäristön laadun merkitys terveyden- ja hyvinvoinnin lisääjänä sekä kilpailutekijänä. Elinympäristön laatua kehitetään asuinalue- ja ympäristösuunnittelussa.
- Tarkastellaan kunnan ympäristö-, rakennusvalvonta- ja kaavoitusorganisaatioiden toimintakyvyn ja vaikuttavuuden kehittämistä ottaen huomioon organisatoriset sekä ICT-ratkaisut.
- Laaditaan kansallinen ilmansuojeluohjelma direktiivissä Suomelle asetettujen päästöveloitteiden toteuttamiseksi. Otetaan käyttöön vähäpäästöisiä pienpolton polttolaitteita pienhiukkaspäästöjen vähentämiseksi.
- Terveet tilat -toimintamalli kehitetään ja otetaan käyttöön malleja julkisen rakennuskannan sisäilmaongelmien ehkäisemiseksi. Lisätään elinkaarirakentamista ja -osaamista.

- Kaupunkiluonnon terveys- ja hyvinvointivaikutukset tunnetaan ja ne ovat osa yhdyskuntasuunnittelua, luontopohjaisia ratkaisuja käytetään laajasti.
- Ympäristö-, rakennusvalvonta- ja kaavoitusorganisaatioiden palvelukonseptit on uudistettu.
- Käynnistetään puhtaan ilman kunnat -hanke aloitetaan yhteistyö kuormittuneimpien kuntien kanssa. Laaditaan ympäristövaatimukset uusien rakennusten kiinteän polttoaineen tulisijoille. Luovutaan valtionhallinnon toimitilojensa öljylämmityksestä.
- Terveet tilat -toimintamalli on otettu laajasti käyttöön julkisen rakennuskannan sisäilmaongelmien ehkäisemiseksi. Julkisrahoitteisten rakennuksien kuntoa tarkastetaan ja seurataan säännöllisesti.

Elinympäristö parantaa ihmisten hyvinvointia

2 Hiilineutraali kiertotalousyhteiskunta

2019

- Suomi tavoittelee nykyistä kunnianhimoisempia päästövähennyksiä Pariisin ilmastopimuksessa ja vähentää kasvihuonekaasupäästöjä vuoteen 2050 mennessä 80-95 prosenttia verrattuna vuoteen 1990.
- Sisällytetään päästöjen lisäksi nielujen tarkastelu pitkän aikavälin ilmasto- ja energiapolitiikan suunnitteluun sekä lainsäädäntöön.
- Toteutetaan KAISU -ilmastosuunnitelmaa liikenteen, asumisen, rakentamisen, fluorikaasujen, jätteiden, työkoneiden ja maatalouden KHK-päästöjen vähentämiseksi ja kehitetään seurantaa.
- Tuetaan kuntien ja maakuntiennvähihiilisyys- ja resurssiviisaustyötä, kokeiluja ja verkostoja.
- Käynnistetään uusitun rakennusten energiatehokkuusdirektiivin kansallinen toimeenpano. Edistetään aurinkosähkön ja -lämmön sekä älykkäiden järjestelmien käyttöönottoa ja mahdollistetaan sähkön kysyntäjousto uusissa rakennuksissa.

2022

- Vaikutetaan EU:ssa kunnianhimoisen ilmastopolitiikan ja lainsäädännön kehittämiseen ja toimeenpanoon sekä osallistutaan aktiivisesti kansainvälisiin ilmastoneuvotteluihin ja muuhun kansainväliseen yhteistyöhön ja aloitteisiin.
- Ilmasto- ja energiapolitiikkaa suunnitellaan kokonaisuutena ja se otetaan mukaan muiden politiikkalohkojen suunnitteluun.
- Valmistellaan KAISU 2 ja otetaan käyttöön tarvittavia uusia toimia, kannusteita ja ohjauskeinoja vuodelle 2030 asetetun -39 %:n päästövähennystavoitteen saavuttamiseksi.
- Kunnista ja maakunnista tulee edelläkävijöitä vähähiilisydessä ja resurssiviisaudessa. Ne hyödyntävät laajasti uusia ratkaisuja ja toimivat ympäristöosaamisen näyteikkunoita.
- Automaatio- ja valvontajärjestelmistä tulee pakollisia suurissa ei-asuinrakennuksissa. Uusien rakennusten suunnittelussa otetaan huomioon liittyminen Smart Grid -älysähköverkkoihin.

2025

2030

Suomi on vähentänyt kasvihuonekaasupäästöjään merkittävästi

- Toteutetaan muovitiekartan lyhyen ja pitkän aikavälin toimia. Vaikutetaan EU:n muovistrategian toimeenpanoon ja osallistutaan kansainväliseen työhön merten roskaantumisen torjumiseksi.
- Vahvistetaan julkisten hankintojen kestävyttä ja innovatiivisuutta osaamiskeskuksen avulla. Edistetään kestävä kehityksen yhteiskuntasitoumuksia.
- Otetaan markkinat mukaan tehostamaan luonnonvarojen kestävä käyttöä, edistämään suljettuja kiertoja ja ratkaisemaan ympäristöongelmia erilaisten kannusteiden avulla.

- Edistetään korkean jalostusasteen biopohjaisten materiaalien kestävä käyttöä esim. tekstiileissä, kemikaaleissa, lääkkeissä ja muoveissa
- Hyödynnetään hankintalainsäädäntöä ympäristö- ja hyvinvointivaikutusten edistämiseksi. Laaditaan kansalliset ohjeet ja tarvittaessa sitovia kriteerejä julkisten hankintojen suuntaamiseksi ympäristöteknologiaa ja vähähiilisyttä tukeviksi.
- Otetaan käyttöön taloudellisia ohjauskeinoja, kuten kannusteita ja veroja, luonnonvarojen kulutuksen hillitsemiseksi. Poistetaan ympäristölle haitallisia tukia.

Luonnonvaroja käytetään säästeliäästi ja kestävästi

2 Hiilineutraali kiertotalousyhteiskunta

2019

- Kestävän kiertotalouden edellytyksiä vahvistetaan lainsäädäntöä, kannusteita ja toimintatapoja uudistamalla, tiukentamalla kierrätystavoitteita ja erilliskeräysvaatimuksia, täsmentämällä tuottajavastuusäädöksiä ja sujuvoittamalla jätteiden hyödyntämistä.
- Luodaan valtakunnallinen jätteiden ja sivuvirtojen markkinapaikka.
- Kehitetään vapaaehtoisia sopimuksia (green deals).
- Laaditaan kansallinen ravinnekierrätyksen toimintaohjelma.

2022

- Sovitetaan yhteen jäte-, tuote- ja kemikaalipolitiikkaa kiertotalouden vauhdittamiseksi, kehitetään haitallisten aineiden jäljitettävyyttä sekä elinkaariajattelua.
- Laajennetaan sähköisiä alustoja palvelemaan jakamista, vuokraamista ja vertaispalveluja.
- Laajennetaan green deal -menettely uusille toimialoille ja toteutetaan vaikuttavuusinvestointeja ympäristöongelmien ratkaisemisessa.
- Suunnataan t&k&i-rahoitusta ravinnekierrätyksen ja orgaanisten lannoitevalmisteiden kehittämiseen ja kokeiluihin

2025

- Vähähiilisen rakentamisen elinkaarimalli otetaan säädösohjauksessa ja mahdollisten kannustimien osalta portaittain käyttöön.
- Hiilijalanjälkilaskenta sisältyy rakentamisen koulutukseen, työ muidenkin ympäristövaikutusten kuin vähähiilisuuden huomioimiseksi rakentamisen ohjauksessa aloitettu.
- Rakentamisessa ja rakennusten kunnossapidossa aletaan hyödyntää rakennuksen elinkaaren kustannusten ja päästöjen tarkastelua.
- Puukerrostaloja on 15 % kaikista uusista kerrostaloista v. 2025.

2030

Kiertotalous uudistaa yhteiskuntaa

- Rakentamisen ohjausmenetelmiä kehitetään vähähiiliseen rakentamiseen siirtymisen tukemiseksi, valmistellaan vähähiilisen kaavoituksen ja korjaamisen ohjausta.
- Kehitetään rakentamisen hiilijalanjäljen laskentamenetelmää sekä määritellään päästötietokanta
- Edistetään vähähiilistä rakentamista ja testataan vähähiilisen rakentamisen hankintaohjeita julkisessa rakentamisessa.
- Kestävää puurakentamista lisätään puurakentamisen ohjelmalla.

Rakennusten elinkaari on vähähiilinen ja materiaalitehokas

3 Kestävä kaupunkikehitys

2019

- Kaupunkiseutujen suunnittelun kehittäminen on vahva osa maankäyttö- ja rakennuslain uudistuksen valmistelua: Uudistuksessa otetaan huomioon mm. ilmasto- ja kiertotalousnäkökulmat ja kestävän liikkumisen edellytykset.
- Maankäytön-, asumisen ja liikenteen (MAL) sopimukset 2020 neuvotellaan suurimmille kaupunkiseuduille. MAL-sopimuksia kehitetään edelleen ottaen huomioon mm. ilmastotavoitteiden vaatimukset. Kaupunkiseutujen kasvun edellyttämä kaavoitus ja asuntorakentaminen suunnataan hyvin saavutettaviin sijainteihin, kaupunkiseutujen dynamiikkaa ja kilpailukykyä parannetaan.
- Digikaavoitus kytketään toimivaksi osaksi alueidenkäytön suunnittelua, tavoitteena on avata rakentamisen ja kaavoituksen julkinen tieto kaikkien käyttöön.

2022

- Kaupunkiseutuja suunnitellaan ja toteutetaan yhtenä toiminnallisena kokonaisuutena.
- MAL-menettelyt on integroitu toimivaksi kokonaisuudeksi, sopimukset ovat osa seutujen suunnittelua ja toteuttamista. Kehitetään valtion asuntorahaston varoja hyödyntäen kaupungistumisprosessia tukevia asumisen ja muun kaupunkikehittämisen rahoitus- ja kumppanuusratkaisuja.
- Digitaalisuus ja uusi teknologia mahdollistavat kaupunkikehityksessä, rakentamisessa ja liikenteessä uusia ratkaisuja ja saavat aikaan tuottavuuden kasvua.

2025**2030**

Kaupunkiseudut lisäävät alueiden kestävää kasvua

- Täydennysrakentamiseen kehitetään joustavia käytäntöjä. Täydennysrakentamisessa huomioidaan kulttuuriympäristön arvot sosio-kulttuurisen kestävän kehityksen edistämiseksi.
- Erityisryhmien asumisratkaisuihin kehitetään vaihtoehtoisia toteutustapoja huolehtien yhdenvertaisuudesta. Kehittämistoiminnan kautta tukea kohdennetaan yhä tarkoituksenmukaisemmin.
- Asuntopolitiikan pitkäjänteisyyttä parannetaan yli hallituskausien ulottuvalla ohjelmalla. Turvataan tuotantotukien edellytykset tukemaan kohtuuhintaista asumista ja työllisyyttä

- Mahdollistetaan joustava ja ripeä täydennysrakentaminen huomioiden alueiden ominaispiirteet ja heikentämättä osallistumismahdollisuuksia ja ympäristön arvoja.
- Asuntomarkkinoilla on tarjolla erilaisia asumismuotoja, joissa otetaan huomioon mm. väestörakenteen muutos.
- Riittävä asuntotarjonta ja valtion suunnatut tukitoimet mahdollistavat kohtuuhintaisen asumisen.

Asuntoja on eri väestöryhmien tarpeisiin kysyntää vastaavasti

3 Kestävä kaupunkikehitys

2019

- Vaikutusmahdollisuutta alueidenkäytön suunnitteluun kehitetään hyödyntäen digikaavoituksen ja somen mahdollisuuksia. Turvataan ihmisten mahdollisuudet vaikuttaa omaan elinympäristöönsä.
- Lähiympäristön laadun kehittämällä ehkäistään segregatiota ja parannetaan ihmisten hyvinvointia Esteettömyysasetuksen sisältö ja tavoitteet on omaksuttu osaksi suunnittelua ja toteutusta.
- Ilmastonmuutokseen varautuminen sekä luontoon pohjautuvien ratkaisujen hyödyntäminen on osa rakennetun ympäristön suunnittelun kehittämistä.

2022

- Taataan toimivat menettelyt kansalaisten osallistumiselle suunnitteluun mahdollisimman varhaisesta vaiheesta alkaen
- Asuinalueiden sosiaaliseen kestävyteen on kiinnitetty huomiota, viihtyisyyteen ja asuinympäristön monimuotoisuuteen on panostettu myös täydennysrakentamisessa. Kaikille sopivan suunnittelun ratkaisuista tulee aiempaa houkuttelevampia muotoilun kehittyessä. Hyvä lähiympäristö ja kohtuuhintainen asuminen ovat useimpien ulottuvilla.
- Ilmastonmuutoksen vaikutukset ja niihin varautuminen on otettu huomioon rakennetun ympäristön suunnittelussa.

2025**2030**

Lähiympäristöt
ovat sosiaalisesti ja
ekologisesti kestäviä

- Alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää kehitetään niin että huomioidaan erilaiset suunnittelutarpeet kaupunkiseuduilla ja maaseudulla.
- Alueidenkäytön suunnittelun kehittämisessä otetaan lähtökohtina huomioon monipaikkaisuuden, tieto- ja viestintäteknologian sekä kestävien liikkumispalveluiden tuomat mahdollisuudet maaseutuasumisen ja yritystoiminnan kehittämiseen erityisesti olemassa olevia kyliä ja niiden elinvoimaa vahvistaen.

- Edellytyksiä ja keinoja kaupungin ja maaseudun kestävä kehityksen ohjaamiseen sekä niiden vuorovaikutuksen edistämiseen on parannettu.
- Uudistuneen lainsäädännön mukaista alueidenkäytön suunnittelua tehdään maakunnissa ja kunnissa. Erilaisia palveluita pilotoimalla löydetään hyviä käytäntöjä kaupunkiseudun ja sitä ympäröivän maaseudun vuorovaikutuksen kehittämiseen energiatehokkaasti.

Kehitys kaupunkiseutujen ja
maaseudun välillä on toisiaan
tukevaa ja vuorovaikutteista